

Sygn. akt I ACa 656/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Wiesława Kaźmierska
Sędziowie:	SSA Danuta Jezierska (spr.) SSA Artur Kowalewski
Protokolant:	sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2015 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości "(...)" spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 15 maja 2015 roku, sygn. akt I C 334/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym tylko o tyle, że datę początkową płatności odsetek określa na dzień 31 marca 2015 roku;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

A. Kowalewski W. Kaźmierska D. Jezierska

Sygn. akt: I ACa 656/15

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w upadłości likwidacyjnej w pozwie przeciw Skarbowi Państwa – Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w S. wniósł o zasądzenie od pozwanego na swą rzecz kwoty 87.796 zł z odsetkami ustawowymi od 12 września 2013 r. jako zwrotu uiszczanego za październik 2011 r. zryczałtowanego podatku dochodowego od osób fizycznych PIT – 8AR, która to wpłata została dokonana przez upadłą

spółkę na rzecz Urzędu Skarbowego w S. w błędnym przekonaniu, iż na (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej (...)) ciążył obowiązek podatkowy z tego tytułu.

Pozwany Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w S. uznał żądanie pozwu do kwoty 75.868 zł i wniósł o oddalenie powództwa w części co do kwoty 11.928 zł podnosząc, że zwrot podatku pozwanej w tej części nie przysługuje.

Wyrokiem z dnia 15 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. na rzecz Syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w upadłości likwidacyjnej kwotę 87.796 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2013 r. obciążył pozwanego kosztami procesu i nadał rygor natychmiastowej wykonalności punktowi 1 wyroku w zakresie kwoty 75868 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 20 kwietnia 2011 roku. Spółka prowadziła działalność w sektorze usług finansowych. W oparciu o zawarte umowy inwestycyjne, w liczbie 195, (...) przyjmowała od klientów depozyty pieniężne na określony czas, określając ich oprocentowanie przeciętnie na 10 – 20 % w skali miesiąca, tj. 120 – 240 % w skali roku. Przy tym klienci mieli możliwość wypłaty środków przed terminem, na jaki zostały złożone, jednakże wiązało się to z poniesieniem kary umownej w postaci utraty części włożonego kapitału i zysku.

(...) wskazane odsetki wypłacała w wysokości netto, to jest po odliczeniu kwoty 19% tytułem zryczałtowanego podatku dochodowego od osób fizycznych PIT – 8AR. Działanie takie było oparte na treści umów, jakie powódka zawierała ze swoimi klientami i w których zobowiązywała się do naliczenia, pobrania i zapłaty na rzecz właściwego Urzędu Skarbowego wskazanego podatku. Podstawą zobowiązania podatkowego według (...) był art. 30a ust 1 pkt 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. (...) wskazane czynności dokonywała występując w roli płatnika podatku.

W dniu 6 września 2011 roku Urząd Komisji Nadzoru Finansowego zawiadomił Prokuraturę Rejonową w Stargardzie Szczecińskim o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez osobę działającą pod firmą (...) Spółka z o.o. w S.. W piśmie KNF wskazano, że produkty oferowane przez tę firmę mają cechy umów terminowego wkładu pieniężnego. Zaznaczono, że tego typu umowy stanowią czynności bankowe, które mogą być wykonywane wyłącznie przez banki. Nadto podkreślono, że udzielone przez podmiot gwarancje zwrotu kapitału są nierealne przy wskazanej stopie zwrotu inwestycji.

W dniu 21 listopada 2011 r. (...) Sp. z o.o. przekazało na rachunek bankowy Urzędu Skarbowego w S. 87.796 zł tytułem podatku pobranego od zysku kapitałowego osób, z którymi Centrum zawarło umowy inwestycyjne.

Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie postanowieniem z 3 lipca 2013 r. w sprawie o sygnaturze akt XII GU 2/13, ogłosił upadłość likwidacyjną (...) Sp. z o.o. w S. i wyznaczył syndyka masy upadłości w osobie P. W.. Syndyk przedłożył w Urzędzie Skarbowym w S. zgłoszenie aktualizacyjne dotyczące zmian nazwy zarejestrowanego podmiotu oraz korektę deklaracji podatkowych rocznych o zryczałtowanym podatku dochodowym za 2011 r. i 2012 r., w tym deklaracji podatkowej PIT – 8AR za 2011 r., w której za październik 2011 r. wykazano kwotę zryczałtowanego podatku w wysokości 87.796 zł. We wskazanych korektach suma pobranego zryczałtowanego podatku określona została na 0 zł. W piśmie z 29 sierpnia 2013 r. w nawiązaniu do złożonych korekt do deklaracji rocznych o zryczałtowanym podatku dochodowym (PIT – 8 AR) za lata 2011 i 2012, zażądał zwrotu kwoty nadpłaty w wysokości 2.338.562 zł z tytułu dokonanych przez upadłego bezpodstawnie wpłat zryczałtowanego podatku dochodowego płatnika za okres 2011 - 2012. Podniósł, że dokonane przez upadłą spółkę wpłaty, deklarowane jako zapłata podatku od zysków kapitałowych (PIT – 8 AR), są bezskuteczne wobec masy upadłości. W ocenie Syndyka dokonane przez (...) na rzecz Urzędu Skarbowego wpłaty z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego PIT - 8 AR za lata 2011 i 2012, z racji braku podstawy prawnej do ich uiszczenia powodują konieczność dokonania korekty błędnie składanych deklaracji PIT – 8 AR, jak również uznania tych środków jako nadpłaty i zwrotu ich na rzecz masy upadłości. Syndyk dowodził, że skoro umowy inwestycyjne były nieważne, gdyż (...) nie mogła tego typu umów zawierać zgodnie z prawem, a w konsekwencji działalność spółki miała charakter przestępczy, to brak było jakichkolwiek podstaw prawnych do dokonywania wpłat na rzecz Urzędu Skarbowego tytułem ww. podatku. (...) pobierając i wpłacając na rachunek Urzędu Skarbowego środki

finansowe z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego PIT – 8 AR za lata 2011 i 2012 spowodowało sytuację, w której z majątku upadłego wyszły środki bez jakiegokolwiek podstawy prawnej. Zdaniem Syndyka pobierana przez (...) wpłata zryczałtowanego podatku dochodowego PIT – 8 AR za lata 2011 i 2012 nie miała podstawy prawnej, gdyż odsetki uzyskiwane od umowy pożyczki stanowią dochód pożyczkodawcy i to on winien odprowadzać podatek od uzyskanego dochodu. Wskazał również, że nawet w przypadku przyjęcia częściowej ważności umów inwestycyjnych zawieranych przez upadłą spółkę z klientami, to w zakresie oprocentowania umowy były nieważne, gdyż były sprzeczne z art. 359 k.c. w zakresie wysokości oferowanych odsetek.

Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w S. w decyzji z 30 grudnia 2013 r. określił stratę poniesioną przez Centrum za 2011r. na kwotę 1.595.711,86 zł. W toku działań kontrolnych, na podstawie zapisów ksiąg rachunkowych spółki, organ kontroli skarbowej ustalił, że w okresie od lipca do grudnia 2011r. spółka wpłaciła na rachunek bankowy US w S. należny podatek dochodowy od zysków kapitałowych pobrany od odsetek wypłaconych inwestorom w ww. okresie 2011 r. w łącznej kwocie 371.699 zł, w tym 21 listopada 2011 r. kwotę 87.796 zł za miesiąc październik 2011 r.

Syndyk w dniu 23 stycznia 2014 r. złożył kolejny wniosek o zwrot nadpłaconego podatku dochodowego za miesiąc październik 2011 r., składając jednocześnie korektę deklaracji PIT - 8AR, w której za październik 2011 r. została wykazana kwota 11.928 zł jako prawidłowa wysokość zryczałtowanego podatku dochodowego obliczonego od odsetek maksymalnych. Postanowieniem z dnia 20 lutego 2014 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w S. odmówił wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia i zwrotu nadpłaty z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego PIT - 8 AR za październik 2011 r. w kwocie 75.868 zł. Podobne decyzje zostały podjęte w odniesieniu do żądania zwrotu nadpłaty za miesiące sierpień i wrzesień 2011 r.

Na powyższe postanowienie Syndyk masy upadłości (...) Sp. z o.o. w upadłości złożył w dniu 27 lutego 2014 r. zażalenie. Postanowieniem z dnia 13 maja 2014 r. Dyrektor Izby Skarbowej w S. w utrzymał w mocy postanowienie organu pierwszej instancji. Podobne stanowisko zostało zajęte w odniesieniu do żądania zwrotu nadpłaty z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego PIT – 8AR za miesiące sierpień i wrzesień 2011r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z 26 lutego 2015 r. w sprawie I ACa 978/14 na skutek apelacji Syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S. od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 27 października 2014 r. w sprawie I C 1098/14, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. na powoda kwotę 2.065.657 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lutego 2014 r. Zasądzona kwota stanowiła sumę wpłat dokonanych przez upadłą spółkę w okresie od 20 stycznia 2012 r. do 20 lipca 2012 r. na rzecz Urzędu Skarbowego w S., które zostały uiszczone w błędnym przekonaniu o wykonaniu obowiązku podatkowego z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób fizycznych.

Sąd Okręgowy mając na uwadze takie ustalenia uznał powództwo całości za uzasadnione.

Wskazał, że wobec uznania żądania pozwu do kwoty 75 .868 zł, spór w niniejszej sprawie dotyczył zasadności żądania zapłaty kwoty 11.928 zł odpowiadającej wysokości podatku od zysku kapitałowego naliczonego od kwoty odsetek należnych klientom (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S., w wysokości nie przekraczającej odsetek maksymalnych, w czasie gdy były one naliczane.

Podkreślił, że z załączonych dokumentów wynika, iż na rzecz pozwanej wpłynęła od powoda kwota 87.796 zł i aktualnie pozwany stoi na stanowisku, że (...) Sp. z o.o. była i to niewątpliwie zobowiązana przekazać na rachunek pozwanego co najmniej kwotę stanowiącą równowartość wyliczonego zryczałtowanego podatku dochodowego od wpłaconych kwot odsetek nieprzekraczających odsetek maksymalnych w rozumieniu art. 359 § 2¹ k.c. W rozpoznawanej sprawie jest to kwota 11.928 zł, która została wyliczona przez powoda i pozwany jej nie zakwestionował. Zdaniem pozwanego powód ze środków przysługujących kontrahentom uregulował należny od nich jako podatników podatek i do tych kwot nie przysługują powodowi jakiegokolwiek prawa. Pozwany zaś nie jest wzbogacony o te kwoty, gdyż stanowią one równowartość należnego podatku od podatników, którzy byli kontrahentami (...) Sp. z o.o.

Sąd Okręgowy argumentacji tej nie podzieli i ocenił jako całkowicie dowolną i oderwaną tak od stanu faktycznego sprawy, jaki i od norm obowiązujących przepisów prawa.

Podkreślił, że nie jest tak jak sugeruje pozwany, iż syndyk uznał istnienie po stronie (...) Sp. z o.o. obowiązku zapłaty w imieniu swych kontrahentów 11.928 zł tytułem zryczałtowanego podatku. Sam pozwany odrzucił taką koncepcję, co potwierdził Dyrektor Izby Skarbowej w S. w postanowieniu z 13 maja 2014 r., nie może zatem zasadnie twierdzić, że nie kwestionował wskazanego alternatywnego stanowiska powoda. Zarówno obowiązek zapłaty, jak i wysokość kwoty nie jest dowolny, lecz wynika z ściśle określonych norm prawnych i ten sposób realizowana jest zasada legalizmu, kluczowa dla regulacji prawa podatkowego. Wskazał, że na gruncie przepisów prawa podatkowego, nie jest możliwa skuteczna zapłata podatku za kogoś innego i dokonał analizy art. 59 § 1 ust. 1 ordynacji podatkowej. Za przekonujący uznał również pogląd, iż tytuł prywatnoprawny w stosunkach pomiędzy podatnikiem, a innymi osobami, nie ma żadnego znaczenia w stosunkach podatkowopravných, dopóki takiego znaczenia nie nada mu przepis prawa podatkowego. Zatem to, czy osoba inna niż podatnik dokonała skutecznej prawnie wpłaty na poczet podatku, jest kwestią dowodową, uzależnioną od ustalenia charakteru działania wpłacającego.

Zdaniem Sądu w stanie faktycznym sprawy, uprawnione pozostaje stwierdzenie, że powodowa spółka działała w przekonaniu o spoczywającej na niej funkcji płatnika podatku od zysków kapitałowych jej klientów, a co najmniej przyjąć należy, że działała ona w zamiarze pełnienia tego typu funkcji, nie zaś funkcji wyręczyciela, o czym świadczy fakt składania przez powódkę deklaracji PIT 8Ar, właściwych dla podmiotów pełniących funkcję płatnika podatku od zysków kapitałowych. Przesądza to o niemożności przypisania stronie powodowej roli wyręczyciela i to niezależnie od tego, czy powódka w myśl przepisów podatkowych rzeczywiście pełniła rolę płatnika. Stosownie do art. 8 Ordynacji podatkowej, płatnikiem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, obowiązana na podstawie przepisów prawa podatkowego do obliczenia i pobrania od podatnika podatku i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu. Rola płatnika ma zatem charakter normatywny, wyraźnie określony w przepisach prawa, istotnie różny od wyłącznie faktycznego konceptu wyręczyciela, który nie działa z przeświadczeniem zwolnienia się z własnego obowiązku publicznoprawnego, a takie właśnie przeświadczenie, nawet jeśli było ono jedynie pozorne, należy przypisać powodowi.

Sąd podkreślił, że nie może być uznane za ważne postanowienie umowne, zobowiązujące powódkę do zapłaty podatku od zysków kapitałowych za jej klientów. Skoro zaś powód nie mógł w przyjęty sposób skutecznie zobowiązać się do zapłaty podatku od zysków kapitałowych za jej klientów, to postanowienie umowy zawierające tego typu zobowiązanie świadczenia na rzecz osoby trzeciej, które w tym kształcie od chwili powzięcia była niemożliwa do spełnienia, winno być uznane za nieważne. Sprzeczność z ustawą należy odnosić nie tylko do literalnie odczytywanych przepisów, lecz także do norm prawnych, które można wywieść z ustawy. Skoro zatem art. 59 ordynacji podatkowej zakazuje zapłaty podatku za kogoś innego, to zobowiązanie prywatnoprawne, które stałoby w sprzeczności z jej dyspozycją nie może być uznane za ważne.

Tym samym, zdaniem Sądu, (...) Sp. z o.o. nie była ani płatnikiem podatku, ani wyręczycielem swoich klientów; tym bardziej nie była również podatnikiem, gdyż bezspornym był fakt, iż (...) Sp. z o.o. nie regulowała własnych zobowiązań podatkowych.

Następnie Sąd dokonał analizy dochodzonego roszczenia w kontekście art. 405 k.c. i art. 410 k.c. Podkreślił, że podstawa prawna w postaci zobowiązania umownego zapłaty podatku, zastrzegającego faktycznie świadczenie na rzecz pozwanego jako osoby trzeciej, która jako jedyna mogła stanowić przyczynę świadczenia przez powoda na rzecz pozwanego, okazała się nieważna, to legitymacja powoda do żądania zwrotu dokonanego przysporzenia na rzecz pozwanego, znajduje swoje oparcie w art. 410 § 1 i 2 k.c. Nie dopatrył się przy tym

Wystąpienia przesłanek z art. 411 k.c. co do przyczyn braku możliwości żądania zwrotu z uwagi na wskazane tam okoliczności. Wskazał, że ewentualna wiedza zubożonego co do braku obowiązku świadczenia, pozostaje bez znaczenia dla możliwości żądania przez niego zwrotu, jeżeli do przysporzenia doszło w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Tym samym roszczenie powoda oparte na art. 410 k.c. uznał za słuszne. Zasadność wysokości dochodzonego

świadczenia wynika zaś z dowodów w postaci ww. zestawienia operacji bankowych za okres od 1 stycznia 2011r. do 23 września 2013r., pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. z 1 sierpnia 2013r. wskazującego zryczałtowany podatek dochodowy płatnika (PIT – 8 AR) oraz uzasadnienia decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w S. z 30 grudnia 2013r.

Za nieuprawnione uznał przy tym twierdzenie pozwanego, że skoro od zysku kapitałowego należy zapłacić podatek i w niniejszej sprawie odpowiednia ilość środków pieniężnych w tym celu została przelana na rzecz pozwanego jako organu podatkowego, to nie można twierdzić, aby był on bezpodstawnie wzbogacony, a to dlatego, że do skutecznego wykonania zobowiązania podatkowego niezbędne jest osobiste świadczenie podatnika, o ile przepis nie stanowi inaczej, czego w sprawie niewątpliwie zabrakło. Pozwany w dalszym ciągu może domagać się zapłaty przez klientów (...) kwoty niezapłaconego skutecznie podatku od osiągniętych przez nich zysków kapitałowych, a powód uiszczając na rzecz pozwanej kwoty stanowiące równowartość wymaganej kwoty podatku, dysponował faktycznie środkami tego klienta, za którego podatek usiłował zapłacić. Okoliczność, że powód prowadząc działalność w formie piramidy finansowej obracał wyłącznie środkami wpłaconymi przez jego klientów, których suma - przy przyjęciu doktrynalnego znaczenia konceptu piramidy finansowej - winna stanowić wyłącznie wartość całości wpłat klientów uznał za nieistotną, gdyż istotne jest, że każdorazowo, po kapitalizacji zysku klienta, część faktycznie odprowadzanych przez powoda kwot na konto Urzędu Skarbowego, stanowiła w istocie własność klienta, którą powód wyłącznie dysponował, z tej przyczyny, że gdyby wyeliminować obowiązek powoda zapłaty podatku, klient ten otrzymałby umówiony zysk w całości, a przynajmniej miałby roszczenie o jego wypłatę. Sytuacja ta mogłaby przedstawiać się inaczej, gdyby powód faktycznie był płatnikiem podatku od zysków kapitałowych swoich klientów, wówczas bowiem, część zysku klienta stanowiąca równowartość kwoty należnego podatku, z mocy prawa podlegałaby faktycznie zatrzymaniu na rzecz organów skarbowych.

Sąd nie znalazł w sprawie podstaw do zastosowania przepisów art. 527 k.c. i art. 127 ust 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, skoro dokonany przez (...) Sp. z o.o. przelew na rzecz pozwanego kwoty 87.796 zł nie stanowił rozporządzenia majątkiem spółki, lecz jej kontrahentów.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. i art. 455 k.c., mając na uwadze, że powód wezwał pozwanego do zapłaty dochodzonego świadczenia pismem z dnia 29 sierpnia 2013 r. W ocenie Sądu wskazane pismo mimo, że złożone w ramach postępowania administracyjnego zawiera jasno skonkretyzowane żądanie tożsame z żądaniem pozwu inicjującego niniejsze postępowanie sądowe. Pozwany miał możliwość oceny prawidłowości żądania pozwu i właściwego zachowania w odpowiednim terminie czego jednak nie uczynił. W tej sytuacji żądanie odsetek Sąd uznał za uzasadnione.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, wyrażoną w artykule 98 § 1 k.p.c. Nie znalazł zastosowania przepis art. 101 k.p.c. i zauważył, że częściowe uwzględnienie żądania pozwu nastąpiło dopiero w drugim piśmie procesowym pozwanego. Nadto, ujawniony stan faktyczny wyraźnie wskazuje, że wytoczenie powództwa było konieczne, gdyż w innym przypadku do zapłaty by nie doszło, nawet w zakresie uznanego roszczenia.

Z takim rozstrzygnięciem w zakresie punktu pierwszego, w części dotyczącej kwoty 11.928 zł, oraz w części dotyczącej odsetek za okres od dnia 12 września 2013 r. do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 16 marca 2015 r., jak również co do punktu drugiego w całości, nie zgodziła się strona pozwana. Zarzuciła:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c.,
2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:
 - a) art. 410 § 1 i 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że roszczenie powoda w zaskarżonej części, oparte na tym przepisie, okazało się słuszne co do zasady,

b) art. 481 i 455 k.c. poprzez dowolne przyjęcie, że wniosek w postępowaniu administracyjnym (podatkowym) powinien być rozpoznany przez organ administracyjny dwukrotnie - przy zastosowaniu dwóch odrębnych procedur i w konsekwencji stanowi wezwanie dłużnika do wykonania zobowiązania cywilnoprawnego,

3. naruszenie art. 101 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że nie doszło przy pierwszej czynności procesowej do uznania przez pozwanego żądania pozwu, pomimo że pozwany nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał zasadną część żądania pozwu przy pierwszej czynności procesowej, jaką była odpowiedź na pozew.

Z tego względu pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda 75.868 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 marca 2015 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że (...) sp. z o.o. była obowiązana przekazać na rachunek pozwanego co najmniej kwotę stanowiącą równowartość wyliczonego zryczałtowanego podatku dochodowego od wypłaconych kwot odsetek nieprzekraczających odsetek maksymalnych w rozumieniu art. 359 § 2 k.c., gdyż ze środków przysługujących kontrahentom uregulował należny od nich jako podatników podatek i do tych kwot nie przysługują powodowi żadne prawa. Pozwany natomiast nie jest wzbogacony o te kwoty, gdyż stanowią one równowartość należnego podatku od podatników, którzy byli kontrahentami (...) sp. z o.o. Brak jest także podstaw do naliczania na rzecz powoda odsetek za zwłokę od dnia 12 września 2013 r., gdyż powód przed wytoczeniem sprawy nie skierował do pozwanego wezwania do zapłaty w trybie cywilnoprawnym.

Powód wniósł o oddalenie apelacji powoda uznając wyrok w całości za słuszny i dzieląc argumentację Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jedynie części okazała się zasadna, a to w zakresie w jakim pozwany zakwestionował datę, od jakiej winny być zasądzone odsetki ustawowe.

Co do zasady Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i przyjmuje je jako własne, bez potrzeby powielania ich w niniejszym uzasadnieniu, tym bardziej że ustalenia te w istocie przez żadną ze stron nie były kwestionowane. Pozwany co prawda zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., ale w kontekście błędnej oceny przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że powód może się domagać także zwrotu kwoty 11.928 zł – z przyczyn wskazanych w apelacji. Argumentacji skarżącego w tym zakresie Sąd Apelacyjny jednak nie podziela, z powodów jakie wskazane zostaną poniżej.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. zgodzić się należy ze skarżącym, iż brak było podstaw, by wezwanie do zapłaty złożone przez powoda w ramach postępowania administracyjnego pismem z dnia 29 sierpnia 2013 r. traktować należało na równi z wezwaniem w postępowaniu cywilnoprawnym. Stosownie do art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się wierzycielowi za czas opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, dłużnik popada w opóźnienie jeżeli nie spełni świadczenia niezwłocznie po wezwaniu go przez wierzyciela do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.). Nie może przy tym budzić wątpliwości, w świetle wskazanych wyżej przepisów, że wezwanie musi dotyczyć konkretnie oznaczonego, a nie jakiegokolwiek, świadczenia. Nie można zatem przyjąć, jak uczynił to Sąd I instancji, by wezwanie do zapłaty, doręczone pozwanemu w innym, bo administracyjnoprawnym trybie, mogło zastąpić wezwanie do zapłaty w trybie cywilnoprawnym, w którym to powód domagał się zasądzenia roszczenia w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. np. wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03). Przywołane przez Sąd pismo pozwanego z dnia 29 sierpnia 2013 r., jak słusznie zauważył skarżący, stanowi wniosek o stwierdzenie nadpłaty w związku korektami do deklaracji rocznych, który to wniosek został załatwiony, zgodnie z żądaniem powoda, z zachowaniem przepisów ustawy Ordynacja podatkowa. Tym samym skoro powód przed wytoczeniem sprawy nie skierował do pozwanego wezwania do zapłaty w trybie

cywilnoprawnym, przyjąć należy, że dopiero po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, co miało miejsce 30 marca 2015 roku, powód skutecznie może domagać się odsetek, gdyż opóźnił się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego (art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c.). Z tych też względów, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok jak w punkcie pierwszym. Uwzględnienie w tej części apelacji pozwanego nie miało jednak żadnego wpływu na koszty postępowania przed Sądem I instancji, gdyż zmiana dotyczyła jedynie świadczenia ubocznego, jakim są odsetki ustawowe.

Dalej idącą apelację pozwanego uznać należało jednak za bezzasadną. Co do przyczyn, dla których powodowi należy się zwrot kwoty 11.928 zł Sąd Apelacyjny w całości podziela wywody Sądu I instancji i przyjmuje je jako własne. Twierdzenia skarżącego, iż z umów, które powód zawierał z kontrahentami wynikało, że środki należne kontrahentom w wysokości stanowiącej równowartość podatku od odsetek powód będzie wpłacał na rachunek organu podatkowego, tym samym nie można uznać, że powód z własnych środków regulował zobowiązanie podatkowe kontrahentów, lecz czynił to ze środków, które kontrahenci powierzali mu z góry na regulacje ich zobowiązań podatkowych i w takich okolicznościach nie można przyjmować, jak to uczynił Sąd, że doszło do zapłaty podatku za kogoś innego w sposób, o jakim mowa w uchwale NSA z dnia 26 maja 2008 r. I FPS 8/07, zdaniem Sądu apelacyjnego nie można uznać za trafne. Umknęło bowiem uwadze stronie apelującej, a na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy i powód w odpowiedzi na apelację, że trudno mówić o wyręczeniu w sytuacji, kiedy strona płacąca podatek wskazuje, iż odprowadza go jako płatnik, składając w tym względzie stosowne deklaracje i dokonując wpłaty z adnotacją na jaki podatek to czyni i w czym imieniu. Gdyby faktycznie powód występował w charakterze wyręczyciela, to dokonywałby wpłaty podatku do urzędu skarbowego właściwego dla podatnika. Tymczasem powód dokonał wpłaty należności na podatek wyłącznie na konto pozwanego, a więc organu właściwego dla siedziby (...) spółki z o.o., tym samym przyjąć należy, że podatek ten uiszczal we własnym imieniu. Sąd Apelacyjny w pełni zgadza się też i z tym poglądem Sądu Okręgowego, że po pierwsze - nie może być uznane za ważne postanowienie umowne, zobowiązujące powódkę do zapłaty podatku od zysków kapitałowych za jej klientów, co oznacza, że powód nie mógł w przyjęty sposób skutecznie zobowiązać się do zapłaty podatku od zysków kapitałowych za jej klientów, po drugie - tytuł prywatnoprawny w stosunkach pomiędzy podatnikiem, a innymi osobami, nie ma żadnego znaczenia w stosunkach podatkowoprawnych, dopóki takiego znaczenia nie nada mu przepis prawa podatkowego, a do skutecznego wykonania zobowiązania podatkowego niezbędne jest osobiste świadczenie podatnika, o ile przepis nie stanowi inaczej, czego w sprawie niewątpliwie zabrakło i po trzecie - pozwany w dalszym ciągu może domagać się zapłaty przez klientów (...) kwoty niezapłaconego skutecznie podatku od osiągniętych przez nich zysków kapitałowych. Z tych względów apelację pozwanego w tym zakresie uznać należało za bezzasadną, gdyż Sąd Apelacyjny nie dopatrzył się ani naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. ani też naruszenia art. 410 § 1 i 2 k.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w sprawie nie doszło też do naruszenia art. 101 k.p.c. Skarżący twierdził, że nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał zasadną część żądania pozwu przy pierwszej czynności procesowej, jaką była odpowiedź na pozew. Tymczasem z akt sprawy wynika, że w pierwszym piśmie procesowym pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, zakwestionował też żądanie pozwu tak co do zasady, jak i co do wysokości i zarzucił, iż nie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia strony pozwanej lub spełnienia na jej rzecz świadczenia nienależnego. Tym samym słusznie przyjął Sąd Okręgowy, iż przepis art. 101 k.p.c. w sprawie nie może mieć zastosowania. Powód by uzyskać zaspokojenie swojego roszczenia musiał bowiem wytoczyć powództwo, gdyż na drodze administracyjnoprawnej pozwany odmawiał zapłaty roszczenia, chociażby w części. Podkreślić też należy, że przepis art. 101 k.p.c. wyraźnie mówi o uznaniu żądania pozwu przy pierwszej czynności procesowej, tą czynnością w sprawie było zaś pismo pozwanego z dnia 13 kwietnia 2015 r., w którym to pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Z tych względów i w tej części apelacja powoda okazała się pozbawiona podstaw.

Mając na uwadze powyższe, dalej idącą apelację pozwanego, Sąd Apelacyjny jako bezpodstawną, w oparciu o art. 385 k.p.c., oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., koszty te wzajemnie znosząc. Sąd miał bowiem na uwadze, że apelacja pozwanego została uwzględniona jedynie w części, a obie strony poniosły w sprawie na tym etapie jedynie koszty zastępstwa procesowego reprezentujących ich pełnomocników.

Artur Kowalewski Wiesława Kaźmierska Danuta Jezierska